"విధి విలాసం"

—పెరావేపల్లి దక్షిణామూర్తి

అబ్బాయికి అమ్మాయి నచ్చింది. అమ్మాయికి అబ్బాయి నచ్చాడు. ఈడూ—జోడూ కుదిరి, చిలకా—గోరింకల్లా చూడ ముచ్చటగా వున్నారని పెళ్ళి పెద్దలంతా అనుకున్నారు.

ముఖ్యంగా అమ్మాయి తల్లి లలితమ్మ—తన కాబోయే అల్లుడు తాను కోరుకున్న విధంగా, అన్నివిధాలా అనుకూలంగా వున్నందుకు—ఎంతో సంతోషంతో పొంగిపోయింది.

అమ్మాయి పేరు రాధ. లలితమ్మ—గోపాల్ రావుల ఒక్కగా నొక్క కూతురు. పి. యు. సి. పాసైంది. అబ్బాయి పేరు వేణు. కామేశ్వరి—సోమసుందరాల జ్యేష్ఠ పుత్రుడు. ఎమ్మే పాసై కాలేజీ లెక్చరర్‌గా పనిచేస్తున్నాడు.

రాధకి ఆడపడుచుల పోరు లేనే లేదు. అత్త కామేశ్వరమ్మ మనసు వెన్నలాంటిదని అంతా లలితమ్మతో అన్నారు. మామగారైన సోమసుందర రావు గారు హైస్కూల్ హెడ్ మాష్టరు. తాతలు—తండ్రులు ఆర్జించి పెట్టిన ఆస్తులు బాగానే వున్నవి.

'ఏలోటూ లేకుండా జీవితాన్ని సుఖమయంగా గడపటానికి యిదే మంచి సంబంధం—ఇక నా రాధను గూర్చి నాకే బెంగా వుండదు,' అని మురిసిపోయింది. రాధని అల్లారు ముద్దుగా పెంచిన లలితమ్మ.

తమ తదనంతరం ఆస్థిపాస్తులన్నీ ఎలాగూ రాధ వేగనుక, మగ పెళ్ళి వారు కోరినంతా కట్నం యిచ్చి వాళ్ళనిత్సృప్తిపరిచారు ఆడపెళ్ళివారు.

పురోహితుణ్ణి పిలిపించి సుముహూర్తం ఒకటి నిర్ణయించగా, అతి వైభవోపేతంగా, చూడవచ్చిన వారు సెహబాస్ అనేలా రాధా—వేణుల కళ్యాణ కార్యక్రమం ముగిసింది.

దగ్గరివాళ్ళు—వరసైన వాళ్లు వుండగా, దూరపు సంబంధం తెచ్చుకోవటం అయిందన్న దిగులుమాత్రం రాధ, తండ్రి గోపాల్ రావు మనసులో మిగిలిపోయింది.

తాను ఎన్నివిధాల నచ్చజెప్పినా భార్య తనమాట పడనివ్వలేదు. అయిన వాళ్ళ సంబంధం కలుపుకోలేదు. అందుకు కారణం ఆయిన వాళ్ళమీద ద్వేషం చేతకాదు—కూతురిమీదగల ప్రేమాతిశయం. కూతురి జీవితం కష్టాలకు దూరమై—చీకుచింతా లేకుండా, సుఖ సంతోషాలతో సాగిపోవాలనే కాంక్ష.

గోపాలానికి యిద్దరు చెల్లెళ్ళు.

పెద్దావిడి కాంతమ్మ కాంతమ్మ భర్త సూర్యప్రకాశం ఇంజనీరు లక్షలు గడించాడు. కాంతమ్మకి ఇద్దరు కొడుకులు ఇద్దరుకూతుళ్ళు. ఆడపిల్లలిద్దరూ చిన్నవాళ్ళు, పెద్ద కొడుక్కి రెండేళ్ళ క్రితమే వివాహమైంది. రెండో వాడు శేఖర్.

శేఖర్ చిన్నతనంలో కోతికొమ్మచ్చులాడుతూ చెట్టు మీంచి పడి ఒక కాలు విరగొట్టుకున్నాడు. పంకల్లో కర్రలు వూతగా పెట్టుకొని నడుస్తూనే బియ్యే పూర్తిచేసాడు.

రాధ పుట్టగానే శేఖర్‌కి పెళ్ళాం పుట్టిందన్నారు. తరువాత చాలా రోజులు అలానే అనుకున్నారు. కాలు పోవడంతో లలితమ్మ అభిప్రాయం మాత్రం మారింది.

తానుమాత్రం రాధని శేఖర్‌కిచ్చి చేయాలనే కలలుగన్నాడు గోపాలం. సమయమొచ్చేసరికి తన కలలన్ని కల్లలయ్యాయి.

కుంటివాడికి తనకూతుర్నివ్వడానికి లలితమ్మ ససేమిరా అంగీకరించలేదు.

"చూస్తూ చూస్తూ ప్రాణసమానంగా పెంచుకున్న బిడ్డను ఎంత మేనల్లుడైతే మాత్రం—ఆ కుంటివాడికిచ్చి చేతులారా దాని గొంతు కోయలేను" అని నిర్మొహమాటంగా, ఖచ్చితంగా చెప్పేసింది లలితమ్మ.

"శేఖర్ కుంటివాడని మనమే కాదంటే—వాడి బ్రతుకేం కావాలి లలితా. వాడికిచ్చిచేస్తే లలిత కొచ్చే తక్కువేమిటి? బోల్డాస్తి శేఖర్‌ది మంచి మనసు రాధ సుఖపడుతుంది." అంటూ గోపాలం భార్యకి పరివిధాల నచ్చజెప్పటానికి ప్రయత్నించాడా గాని ఫలితంలేకపోయింది.

వేరే మంచి సంబంధం వెదకమని మాత్రం తొందరపెట్టింది.

గోపాలం రెండవ చెల్లెలు సుందరమ్మ. ఒక కొడుకు పుట్టగానే విధవరాలైంది. భర్త వదిలివెళ్ళిన ఆస్తులు కరగబెట్టి కొడుకు ప్రసాద్‌ని పి.యు.సి చదివించింది.

ఇప్పుడు ప్రసాద్ ఒక ఆఫీసులో గుమస్తాగిరి చేస్తూ తల్లిని పోషిస్తున్నాడు. ప్రసాద్—బుద్ధిమంతుడు,

[తరువాయి 12వ పుటలో]

[8వ పుట నుండి]

బందు మిత్రులందరితోను ప్రయోజకుడనిపించుకున్నాడు.

సుందరమ్మ అన్నగార్ని చూట్టానికొచ్చినప్పుడల్లా అంటూవుండేది! అన్నయ్యా! ప్రసాద్ నీ అల్లుడే. మర్చిపోకు" అని. గోపాలం నవ్వివూరుకునేవాడు.

"ఏమేవ్, రాధా ! మావాణ్ని చేసుకుంటావటే ?" అంటూ తగువాత రాధని ప్రశ్నించేది. రాధ సిగ్గుపడి పారిపోయేది.

"రాధంటే ప్రసాదానికి వల్లమాలిన ప్రేమ. ఇక్కడకొచ్చి వెళ్లానంటే ముందుగా వాడు అడిగేది రాధని గుర్చే రాధకి కూడా ప్రసాదంటే యిష్టంగానే కన్పిస్తున్నది. వాళ్ళిద్దర్నీ ఒకటి చేశామంటే, చిలకా-గోరింకల్లా హాయిగా బతుకుతారు... వేరే వేరే సంబంధాలు వెదుక్కోవాల్సిన పనే వుండదు... ఏమంటావ్ వదినా?" అనేది మళ్ళీ లలితమ్మ దగ్గర.

విసిగి విసిగెత్తివున్న లలితమ్మ ముభావంగా నవ్వి వూరుకొనేది.

దాంతో, పిచ్చి సుందరమ్మ— కొడుకుని తల్చుకొని—పరమానందంతో పొంగిపోయేది.

రాధా శేఖరుల పెళ్ళియిష్టం లేదని తెలిపోయాక ప్రసాద్ విషయం ప్రస్తావించాడు గోపాలం.

లలితమ్మ వెటకారనిగా నవ్వి "గుమస్తాని పెళ్ళాడి అదేం సుఖపడుతుందండీ?" అంది.

"మనకుంది యిద్దరు మేనల్లుళ్ళు ఒకడు కుంటవాడన్నావ్. మరొకడు పేదవాడంటున్నావ్. ఇలా తప్పించుకుని అయినవాళ్ళను దూరం చేస్కోవటం మంచిదికాదు లలితా—ఓడలు బండ్లు—బండ్లు ఓడలు అవుతావుంటారే, మరిచావా. ఇవాళ పేదవాడైన ప్రసాదు అదృష్టం కలిసొచ్చి ఉన్నతాధికారి కాకూడదా?"

అలా అవుతాడని గ్యారంటీ ఏమైనావుందా? ప్రస్తుతం గుమస్తా. వచ్చే జీతంతో ఆతల్లీ—కొడుకు బ్రతకటమే యే కష్టంగావుంది. ఇక పెళ్ళానేం సుఖపెడతాడు? పిల్లలు కలిగితే వాళ్ళనేం అభివృద్ధిలోకి తెస్తాడు? మీరెన్నైనా చెప్పండి. కుంటివాడికో—నిరుపేదకో యిచ్చి పెళ్ళిచేసి నా రాధ గొంతు కోయలేను," అని గట్టిగా చెప్పేసింది

రాధా అమయకురాలు. తల్లి చెప్పిందానికల్లా తలాడించడం తప్ప... యింకేమీ తెలియదు

గోపాలం హుస్సురుమన్నాడు.

తరువాత రెండు మూడు సంబంధాలు లలితమ్మ వెళ్ళగొట్టింది.

చివరికి రాధా-వేణుల వివాహం వైభవోపేతంగా జరిగింది.

పది నెలలు మోసి, కని, పాలిచ్చి ప్రాణపదంగా చూస్కుంటూ ప్రేమానురాగాలతో పద్దెనిమిదేళ్ళు పెంచి పెద్దనుచేసిన తల్లి- కూతుర్ని అత్తగారికి అప్పగించలేక- ఆమెనివిడిచి బ్రతకలేక బాధతో కన్నీరుకార్చింది లలితమ్మ

అభంశుభం తెలియది రాధ కూడా "అమ్మా" అని తల్లిఒడిలో వాలి "నే వెళ్ళనే" అంటూ ఏడ్చింది.

రాధ అత్తగారింటికి వెళ్ళాక, బెంగతో లలితమ్మ నిద్రాహారాలు మాని ఆరోగ్యంచెడి వారంరోజులు మంచం దిగలేదు

నెలతిరక్కముందే బలవంతంగా గోపాలాన్ని పంపించి రాధని రప్పించింది లలితమ్మ,

మళ్ళీ- ఉత్తరాల మీద ఉత్తరాలు వచ్చేంతవరకూ రాధని పంపలేదు.

అకస్మాత్తుగా వచ్చిన సుందరమ్మని చూసి అదిరిపడ్డారు దంపతులిరువురు.

రాధ నివ్వలేదనే ఆగ్రహంతో చెల్లెళ్ళిరువురు తన గుమ్మం తొక్కరనే అభిప్రాయపడ్డాడు గోపాలం,

వచ్చిన అరగంటలోనే తన పాదరబాధకాలన్నీ ఏకరువు పెట్టింది సుందరమ్మ.

ప్రసాద్ పనిచేసే కంపెనీ దివాళా దీసిప్పుడు గుమస్తా గిరికూడా వూడి నిరుద్యోగి అయినాడు ప్రసాద్ దాంతో పూటగడవటమే కష్టమై ధనసహాయార్థినియై వచ్చింది సుందరమ్మ

వచ్చిన నాలుగు రోజులకు భార్యకి తెలిసేలా కొంత తెలియకుండా కొంత వస్తురూపంలోను ధనరూపంలోను ముట్టజెప్పి చెల్లెల్ని స్వగ్రామానికి పంపించి వేశాడు గోపాలం.

వున్న ఉద్యోగ [illegible] వుద్యోగం దొ[illegible] లేమ ఉద్యో[illegible] [illegible]ష్టించి పనిసేయుట చే[illegible] అంటూ మనకాళ్ళ దగ్గరకే, వచ్చారు. మీ మాటవిని రాధని [illegible] చ్చిచేసే దాని బ్రతుకేమైపోయేది [illegible] తిండీ-బట్ట లేకుండా దరిద్రాన్ని అనుభవించేది" ఒక పెద్దప్రమాదాన్ని తప్పించుకున్నంతగా సంతోషించి గుండెలనిండా వూపిరి పీల్చుకుంది లలితమ్మ

గోపాలం చిన్నగా నవ్వాడు

"సుఖపడటం మనచేతుల్లో పనికాదు లలితా సుఖాన్ని కోరుకోవడం- సుఖపడాలని ప్రయత్నాలు చేయడంవరకే మనవంతు ఫలితం— దైవనిర్ణయం. ఇద్దరుమేనల్లుళ్ళల్లో ఒకణ్ణి అల్లుడిగా చేసుకోవాలనుకున్నాను చేసుకోగలిగానా?

[తరువాయి 19 పుట]

[12వ పుట నుండి]

అంతే లలితా అంతా విధివిలాసం,"

గోపాలం మాటలకు లలితమ్మ హేళనగా నవ్వింది.

"చేతకాని వాళ్ళెవరైనా తమ ప్రయత్నాలు విఫలమైనప్పుడు వేదాంతం మాట్లాడుతారు"... అని యిదివరకో మాటు లలితమ్మ అన్నట్టుగాజ్ఞాపకం.

ఇప్పుడామె నవ్వులో ఆ మాటల భావమే కనిపించింది గోపాలానికి. ఈ సారి నిజంగానే పెట్టి వేదాన్తిలా చిరునవ్వుచిందించాడు గోపాలం:

"సమర్థతగల మనిషులుతల్చుకుంటే ఏమైనా చేయగలుగుతారు. నా కూతురివిషయంలోనే కోరుకుంది సాధించాను" సగర్వంగా అందిలలితమ్మ.

"రాధకి నీవలన ఏమైనా మంచి జరిగివుంటె అది రాధ పూర్వజన్మ సుకృతం కావచ్చు"

"మనిషి స్థితిగతులన్నీ పూర్వజన్మ కర్మలమీద ఆధారపడివుంటే మరిరాధని మీ మేనల్లుళ్ళలో ఒకడికిచ్చి పెళ్ళిచేయాలని యెందుకు ప్రయత్నించారు?" సూటిగా కళ్ళల్లోకి చూపులు ప్రసరిస్తూ అడిగింది.

యదాలాపంగా నవ్వాడుగోపాలం.

"పిచ్చిలలితా, మనం మనుషులం. ఆశలు- ఆశయాలు వుండటం సహజం వాటిని నెఱవేర్చుకోవాలని పట్టుమాత్రం దైవసంకల్పమని, గతజన్మకర్మలపై ఆధారపడివుందని మాత్రం మరువకూడదు"

"ఫలితాలన్నీ దైవసంకల్పాలన్ని నమ్మే యేవ్యక్తీ తమప్రయత్నాలతో పట్టుదలచూపించలేదు. అటువంటివ్యక్తి జీవితంలో ఏమీ సాధించలేదు. మూఢ నమ్మకాలతో అధ:పాతాళానికి అణిగిపోతాడు. అటువంటి మనుషులు మానవజాతి ప్రగతికే అడ్డుగోడలు" (శాంత స్వరంతోనే పలికినా ఆమె మాటల్లోని కోపోద్రేకాలు గోపాలం గమనించక పోలేదు) ఆమెతోవాదన వృథాప్రయాస అని. మూఢులముందు సుభాషితాలు వల్లించడం బురదలోపన్నీరుపోసే ప్రయత్నం లాంటిదని తలపోసి తానే తగ్గిపోయాడు.

"పోస్ట్" అన్నాడు పోష్టుమాన్.

బజారునుంచి యింటికి తిరిగొస్తున్న గోపాలం కవరు అందుకుని లోపలికి వెళ్ళాడు.

ఎదురొచ్చిన భార్య "ఎక్కణ్ణించండీ? అమ్మాయి దగ్గర్నించేగా? యేమనిరాసిందో!" అని ఆరాటపడు గొంతే, కొంచెం ఆగుమరి- కవరు చించాలా- ఉత్తరంచదవాలా- అంత ఖంగారుపడితేయెలా?!" అంటూ కవరు చించి ఉత్తరం బయటికిలాగి మడత విప్పాడు.

"ఎక్కణ్ణించి...... "ఉండబట్టలేక మళ్ళీ అడగబోయి తన ఆరాటం అణుచుకొని ఆగిపోయింది.

ఉత్తరం చదువుతోన్న భర్తగారి ముఖకవళికలు క్షణక్షణానికి మారిపోవడం చూసి "రాధ దగ్గర్నించేనా? ఏమనిరాసిందడీ?" అంది.

గోపాలనికి నోటమాట రాలేదు. మితిమీరిన ఆశ్చర్యానందాలతో అతను శిలాప్రతిమలా అయిపోయాడు.

చటుక్కున లలితమ్మ ఉత్తరం లాక్కుని "సరేలే! ప్రసాద్ దగ్గర్నించా!" అంటూ విషయం చదివి విభ్రాంతురాలైంది." అమ్మయ్యో! రెండులక్షలే!" అని మాత్రం అనగల్గింది,

"......మావయ్యా! మీ చేతులతో యిచ్చిన రూపాయే లాటరీలో నాకు యీ రెండు లక్షలూ ఆర్జించిపెట్టింది. అంతా మీచలవే...... "అంటూ ప్రసాద్ వ్రాసిన వాక్యాలు గోపాలానికెంతో తృప్తినిచ్చాయ్.

విధివిధానం చిత్రవిచిత్రాలుగా వుంటుందనేందుకు శేఖర్ జీవితంతార్కాణం.

అయిన వాళ్ళు- ఒకనాడు కానన్న వాళ్ళే. సమయమొచ్చేవరికి నిర్మొహమాటంగా తిరస్కరించే సరికి యిక జీవితంలో పెళ్ళంటూ తనకు జరగదని వాపోయాడు శేఖర్.

తాను కోరుకున్న రాధకన్న అందగత్తె విద్యావంతురాలు అయిన సుగుణతో పరిచయం స్నేహమై- అదిగాఢమై చివరికి ప్రేమగా మారి పెళ్ళివఱకూ దారితీస్తుందని శేఖర్ కలలోనైనా వూహించలేదు.

పెద్దలసమక్షంలో అగ్నిసాక్షిగా తాను సుగుణమెళ్ళో తాళికడ్తునన్నప్పుడు "ఇది కలయా- నిజమా?" అనుకొని తటబాటుచెందాడు.

"సుగుణ——శేఖరులజంట చిలకా——గోరువంకల జంటలా చూడముచ్చటగా వుందనుకొంది" లలితమ్మ... అంతరంగంలో.

ఏమైనా తనచే తిరస్కరింపబడిన మేనల్లుళ్ల జీవితాలలో యేర్పడిన మార్పు లలితమ్మ అంతరాత్మలో పెక్కు ఆలోచనలు కల్గించింది.

వారానికో ఉత్తరమైనా రాస్తూ వుండేది లలితమ్మ, రాధ కూడా సమాధానాలు తరుచు రాస్తూ వుండేది. పోష్టుమాన్ వచ్చేవేళకి—— అతనివ్వబోయే ఉత్తరానికి యెదురుచూస్తూ- విధి గుమ్మంలో నిలబడి వుండటం లలితమ్మకి బాగా అలవాటైపోయింది.

పోష్టుమాన్ రావటం ఆలశ్యమైతే లలితమ్మ అతన్ని మనసులో తిట్టుకుం

టూ కూర్చునేది. అనుకున్న రోజున ఉత్తరం రాకపోతే పోష్టుమాన్ యివ్వడం మఱచి వెళ్ళిపోతున్నాడేమో అని పిల్చి అడిగి అతను లేదంటే చికాకు పడేది

లలితమ్మ ప్రవర్తనకు గోపాలం నవ్వుకునేవాడు.

ఒకరోజు అపరాహ్న వేళ భోజనానికి సంసిద్ధులౌతుం. "సార్! టెలిగ్రాం" అంటూ కేక వినిపించింది.

గోపా వెళ్ళి సంతకంచేసి టెలిగ్రాం తీసుకున్నాడు.

"టెలిగ్రామా?! అమ్మాయి-అల్లుడూ వస్తున్నారేమో అండీ త్వరలోనే బయలుదేరి వస్తున్నామని క్రితం ఉత్త అమ్మాయి రాసింది' అంటూన్న లలితమ్మ ఆరాటానికి నవ్వుకుంటూ కవరుచించి కాగితం బైటకు లాగి "ఔను! అల్లుడు దగ్గర్నించే" అంటూ చదవగానే గుండెలు ఝల్లు కింది భూమి గిర్రున తిరిగి తూలి సోఫాలో

డీ? అలా అయిపోయారేం ?" అంటూ చేతి టెలిగ్రాం అందుకొని చేతి భరచేతి చుతూ "ఏమిటండీ? యిందులో యేమని వుంది?" అడిగింది ఆదోళ పడుతూ

గోపాలం గొంతు పెగల్లేదు. బాధగా భార్య కళ్ళల్లోకి చూశాడు లలితమ్మ విషయం ఏమిటో తెలీక విపరీతంగా ఆందోళన పడసాగింది

రెండు నిమిషాల తర్వాత గోపాలం తన్ను తాను సంబాళించుకొని "లలితా—" అన్నాడు.

'ఏమయిందండీ?'

"...లలితా! ఘోరం లలితా. ఘోరం! రాధను గూర్చి నిన్న పడిన శ్రమంతా వృధా అయిపోయింది లలితా......" అంటూ తల బాదుకున్నాడు.

"...అసలు...యేం జరిగిందండీ? ...చెప్పరేమండీ" అయోమయంగా చూస్తూ గాబరాగా అడిగింది.

"—మోటారు యాక్సిడెంట్‌లో ...అల్లుడి రెండుకాళ్ళూ పోయాయట లలితా..." అంటూ నోటికి రుమాలు అడ్డుపెట్టుకున్నాడు.

లలితమ్మ నోరు విప్పలేదు.

'విధి విలాసం...' అంటూ తల త్రిప్పి, లలితమ్మని చూసి నిర్ఘాంతపడి 'లలితా!...లలితా!...' అని అరుస్తూ నీళ్ళకోసం లోపలకు పరుగు దీసాడు— గాబరాపడుతూ గోపాలం.

లలితమ్మ ... కోల్పోయివుంది

'గోపతి సీలుఫర్నిచర్'నే కొనండి

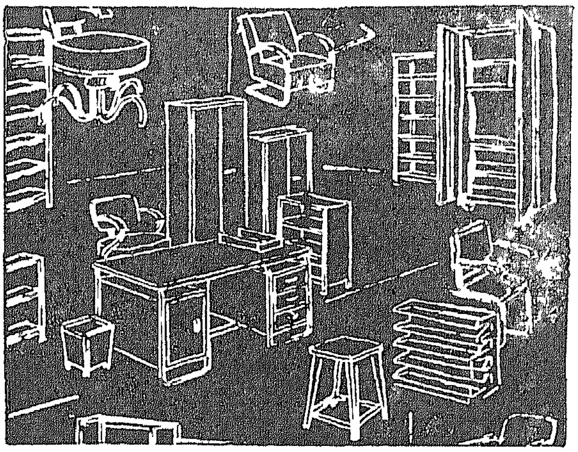

గోపతిస్టీల్ ఫర్నిచర్, నాంపల్లి స్టేషనురోడ్, హైదరాబాద్-ఆంధ్ర

ఫోన్ : 42541
గ్రామ్స్ : "మైసూర్ కేఫ్" 4 లైన్స్
ఆఫీసు : 45683

రిపబ్లిక్ డె దినోత్సవ సందర్భమున మా పోషకులకు శ్రేయోభిలాషులకు హృదయపూర్వక శుభాకాంక్షలు

నియో మైసూర్ కేఫ్

వెజిటేరియన్ రెస్టారెంటు
బోర్డింగ్ అండ్ లాడ్జింగ్
స్టేషన్‌రోడ్, నాంపల్లి, హైదరాబాద్.